

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, https://www.finarbitr.cz

Navrhovatel

Zástupce

Mgr. Miroslav Němec

advokát

IČO 018 27 413

Instituce

Česká pojišťovna a.s.

IČO 452 72 956

Spálená 75/16

11000 Praha 1

Zástupce

Mgr. Robert Němec, LL.M.

advokát

IČO 662 41 821

Č. j. FA/SR/ZP/1555/2016 - 23

Praha 20. 11. 2018

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 10. 8. 2016 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve věci určení neplatnosti pojistné smlouvy č. ■ ze dne 29. 10. 2012 a vydání bezdůvodného obohacení ve výši 70.500 Kč s příslušenstvím, o námitkách Instituce ze dne 21. 8. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1555/2016 – 13, a námitkách Navrhovatele ze dne 23. 8. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1555/2016 – 15, proti nálezů finančního arbitra ze dne 7. 8. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1555/2016 – 11, takto:

- I. Námitky navrhovatele, ■, doručené finančnímu arbitrovi dne 23. 8. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1555/2016 – 15, proti nálezů finančního arbitra ze dne 7. 8. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1555/2016 – 11, se podle § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 92 odst. 1 správního řádu jako opožděné zamítají.
- II. Námitky instituce, Česká pojišťovna a.s., IČO 45272956, se sídlem Spálená 75/16, 110 00 Praha 1, doručené finančnímu arbitrovi dne 21. 8. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1555/2016 – 13, proti nálezů finančního arbitra ze dne 7. 8. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1555/2016 – 11, se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi zamítají.
- III. Nález finančního arbitra ze dne 7. 8. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1555/2016 – 11, se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi ve výroku III. mění tak, že Instituce, Česká pojišťovna a.s., je povinna navrhovateli, ■, zaplatit částku ve výši 46.100 Kč (slovy čtyřicet šest tisíc sto korun českých), a to do 3 dnů od právní moci nálezů.
- IV. Nález finančního arbitra ze dne 7. 8. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1555/2016 – 11, se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi ve výroci I., II. IV. a V. potvrzuje.

Odůvodnění:

1. Řízení o návrhu

Navrhovatel se domáhá určení neplatnosti pojistné smlouvy, kterou s Institucí uzavřel, mimo jiné pro rozpor se zákonem a neurčitost, a vydání bezdůvodného obohacení z neplatné pojistné smlouvy se zákonným úrokem z prodlení.

Finanční arbitr rozhodl ve sporu mezi Navrhovatelem a Institucí nálezem ze dne 7. 8. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1555/2016 – 11 (dále jen „Nález“).

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli dne 29. 10. 2012 pojistnou smlouvu č. ■ označenou jako „Životní pojištění PROFI Invest“, s počátkem pojištění dne 10. 11. 2012 a pojistnou dobou 42 let, ve které si sjednali investiční životní pojištění pro případ smrti nebo dožití Navrhovatele, s měsíčním běžným pojistným ve výši 3.000 Kč. V případě smrti pojištěného (Navrhovatele) se Instituce zavázala vyplatit oprávněné osobě pojistnou částku ve výši 10.000 Kč a kapitálovou hodnotu pojištění a v případě dožití se konce pojistné doby vyplatit Navrhovateli kapitálovou hodnotu pojištění (dále jen „Pojistná smlouva“).

Pojistná smlouva obsahuje prohlášení pojistníka, že „[j]ako pojistník potvrzují, že jsem při uzavření pojistné smlouvy převzal(a) ŽP-VPP-DIM-0001 a ŽP-DPP-DIM-0003 pro sjednaná pojištění a byl(a) s nimi seznámen(a)“. Finanční arbitr nezjistil, že by se součástí Pojistné smlouvy nestaly Všeobecné pojistné podmínky pro životní pojištění označené jako ŽP-VPP-DIM-0001 (dále jen „Všeobecné pojistné podmínky“) a Doplnkové pojistné podmínky životního pojištění označené jako ŽP-DPP-DIM-0003 (dále jen „Doplnkové pojistné podmínky“).

Finanční arbitr v řízení zjistil, že smluvní ujednání Doplnkových pojistných podmínek, konkrétně čl. 1 bod 3.1 a 3.2 Doplnkových pojistných podmínek o nákladech, která stanoví, že „3.1. Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého zúčtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o počáteční a správní náklady stanovené podle pojistně technických zásad pojistitele. 3.2. Pojistitel je oprávněn započítat pojistníkovi inkasní náklady za každé zaplacené pojistné.“, čl. 1 bod 1.6 a 1.7 Doplnkových pojistných podmínek, která upravují strhávání rizikového pojistného tak, že „1.6. Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého zúčtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o rizikové pojistné za základní pojištění. 1.7. Rizikové pojistné za základní pojištění stanoví pojistitel podle pojistně technických zásad pojistitele, především s ohledem na pohlaví a věk pojištěného, pojistnou částku platnou pro aktuální zúčtovací období a na zdravotní stav pojištěného k datu sjednání pojištění nebo k datu poslední změny pojistné částky nebo pojistného“, jsou neplatná podle § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném ke dni uzavření Pojistné smlouvy (dále jen „starý občanský zákoník“), protože jsou neurčitá.

Při posuzování oddělitelnosti neplatných smluvních ujednání od ostatních částí Pojistné smlouvy finanční arbitr musel dovodit neplatnost Pojistné smlouvy jako celku, neboť nezjistil, že by bylo možné oddělit neplatná ujednání o nákladech a rizikovém pojistném od ostatních ujednání Pojistné smlouvy, protože nedovodil vůli Instituce uzavřít Pojistnou smlouvu, která by poskytovala Navrhovateli pojistnou ochranu a správu investice bezúplatně.

Po posouzení námítky promlčení, kterou Instituce v řízení důvodně vznesla k nároku Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení, finanční arbitr dospěl k závěru, že Instituce je povinna vydat Navrhovateli bezdůvodné obohacení ve výši 43.700 Kč.

Protože finanční arbitr nezjistil, že by pojištění sjednané Pojistnou smlouvou bylo ukončeno a Navrhovatel nebyl povinen hradit pojistné, dovodil právní zájem Navrhovatele na určení neplatnosti Pojistné smlouvy ve výroku Nálezu.

Finanční arbitr je příslušný řešit pouze spory ze životního pojištění. Navrhovatel a Instituce si však v Pojistné smlouvě současně sjednali i úrazové pojištění. K řešení části sporu o platnost tohoto úrazového pojištění a vydání případného bezdůvodného obohacení z úhrad na úrazové pojištění finanční arbitr příslušný není, a proto řízení v části týkající se úrazového pojištění podle § 9 písm. a) ve spojení s § 14 odst. 1 písm. a) zákona o finančním arbitrování zastavil.

2. Opožděné námitky Navrhovatele

Finanční arbitr vydal Nález dne 7. 8. 2018. Finanční arbitr dne 7. 8. 2018 v 10:58:02 hod. Nález dodal Zástupci Navrhovatele do datové schránky. Datová zpráva byla Navrhovateli doručena dne 7. 8. 2018 v 10:58:35 hod., kdy se oprávněná osoba přihlásila do datové schránky.

Podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi platí, že *„[d]o 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení nálezu nebo usnesení mohou účastníci řízení podat proti nálezu nebo usnesení odůvodněné námitky.“*

Finanční arbitr Navrhovatele v Nálezu řádně poučil, že *„[p]roti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi“.*

Lhůta k podání námitek proti Nálezu Navrhovateli uplynula dne 22. 8. 2018. Námitky Navrhovatel dodal dne 23. 8. 2018 v 13:29:00 hod. do datové schránky finančního arbitra. Námitky tedy Navrhovatel podal až po marném uplynutí zákonné lhůty pro podání námitek proti nálezu finančního arbitra ve smyslu § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi.

Navrhovatel ke dni vydání tohoto rozhodnutí o námitkách nepožádal o prominutí zmeškání lhůty k podání námitek ani jinak neodůvodnil, proč podává námitky po uplynutí lhůty určené v Nálezu.

Finančnímu arbitrovi nezbývá, než Námitky Navrhovatele jako opožděné zamítnout.

Podle § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 92 odst. 1 správního řádu platí, že *„[o]požděné nebo nepřipustné odvolání odvolací správní orgán zamítne. Jestliže rozhodnutí již nabylo právní moci, následně zkoumá, zda nejsou dány předpoklady pro přezkoumání rozhodnutí v přezkumném řízení, pro obnovu řízení nebo pro vydání nového rozhodnutí. Shledá-li předpoklady pro zahájení přezkumného řízení, pro obnovu řízení nebo pro vydání nového rozhodnutí, posuzuje se opožděné nebo nepřipustné odvolání jako podnět k přezkumnému řízení nebo žádost o obnovu řízení nebo žádost o vydání nového rozhodnutí“.*

Finanční arbitr proto posuzoval, zda nejsou splněny předpoklady pro zahájení přezkumného řízení, obnovu řízení či vydání nového rozhodnutí.

Pokud se jedná o případný přezkum Nálezu, správní řád v § 94 odst. 1 stanoví, z jakého důvodu je možno rozhodnutí správního orgánu přezkoumat, když *„[v] přezkumném řízení správní orgány z moci úřední přezkoumávají pravomocná rozhodnutí v případě, kdy lze důvodně pochybovat o tom, že rozhodnutí je v souladu s právními předpisy...“.*

K povaze přezkumného řízení se vyjádřil například Nejvyšší správní soud v rozhodnutí ze dne 31. 5. 2010, sp. zn. 4 As 25/2010, který vyložil, že *„[j]ak výstižně charakterizoval krajský soud, přezkumné řízení ve smyslu § 94 a násl. správního řádu je toliko mimořádným procesním prostředkem dozorcího práva. Správním řádem je pojato jako tzv. dozorcí prostředek, pro nějž je charakteristické, že řízení o něm je zahajováno výlučně z moci úřední, není v dispozici účastníka řízení a v tomto smyslu na ně není právní nárok. (SKULOVÁ, S. a kol. Správní právo procesní. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 278-279.). Jak v této souvislosti konstatoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 21. 1. 2010, č. j. 6 As 36/2009 - 162, kritériem přezkoumávání je pouze zákonnost přezkoumávaného správního rozhodnutí, nikoliv též věcná správnost nebo jiná hlediska. Je sice pravdou, že účastník může dát podle § 94 odst. 1 věty třetí správního řádu podnět k provedení přezkumného řízení, tento podnět však není návrhem na zahájení řízení a jestliže správní orgán neshledá k zahájení důvody, toliko sdělí tuto skutečnost s uvedením důvodů podatelů. To, zda bude podnětu účastníka vyhověno či nikoliv, a zda bude přezkumné řízení zahájeno, závisí*

výhradně na posouzení jeho opodstatněnosti příslušným správním orgánem. Žalovaný proto nijak nepochybil, pokud stěžovateli sdělil, že na základě jím provedeného šetření nebyly zjištěny důvody k zahájení přezkumného řízení, a toto sdělení řádně odůvodnil, jak se tomu v tomto případě stalo“.

Finanční arbitr se proto při posuzování Námitek Navrhovatele zaměřil především na posouzení zákonnosti svého postupu v řízení i rozhodnutí, tedy toho, zda byl k vydání Nálezu příslušný, zda nepřekročil svou pravomoc, zda v řízení postupoval v souladu s procesně-právními předpisy, zejména zda dbal a šetřil práv účastníků řízení, jednal v souladu se zásadou legitimního očekávání, nezneužil správního uvážení, účastníky řízení řádně poučoval či zda neporušil některou další ze základních zásad činnosti správních orgánů vtělených do úvodních ustanovení správního řádu, případně jestli k takovému závěru není alespoň důvodné podezření.

Navrhovatel sám v Námítkách neuvedl žádný z důvodů možné nezákonnosti Nálezu, tak jak ji chápe finanční arbitr a odborná veřejnost a naopak rozporuje pouze správnost Nálezu, resp. právní posouzení zjištěného skutkového stavu.

I přesto finanční arbitr svůj postup v řízení a následné rozhodnutí ve věci z pohledu jejich zákonnosti přezkoumal.

Řízení bylo zahájeno v souladu s § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele. Finanční arbitr se hned na začátku řízení zabýval otázkou, zda je k rozhodnutí předloženého sporu příslušný a dospěl k závěru, že v části týkající se životního pojištění příslušný je, neboť se jedná o spor mezi spotřebitelem a pojistitelem při poskytování životního pojištění ve smyslu § 1 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

Finanční arbitr oznámil zahájení řízení Navrhovateli a současně ho poučil o předpokládaném průběhu řízení před finančním arbitrem. Jelikož návrh na zahájení řízení neobsahoval veškeré náležitosti podle § 10 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, finanční arbitr o této skutečnosti, včetně uvedení konkrétních nedostatků návrhu, Navrhovatele poučil a v souladu s § 10 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi ho vyzval, aby nedostatky ve stanovené lhůtě odstranil. Finanční arbitr následně oznámil zahájení řízení Instituci a vyzval ji k vyjádření se k návrhu podle § 11 zákona o finančním arbitrovi a předložení podkladů podle § 12 odst. 6 zákona o finančním arbitrovi, včetně uvedení konkrétních bodů, na které by se Instituce měla vzhledem k předmětu sporu zaměřit. Finanční arbitr veden svou povinností usilovat především o smírné řešení sporu mezi účastníky řízení (§ 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi) zároveň vyzval obě strany sporu ke smíru, resp. ke sdělení, za jakých okolností a zda vůbec je smír mezi stranami možný.

Jakmile finanční arbitr dospěl k závěru, že v řízení již shromáždil veškeré relevantní podklady tak, že byl dostatečně zjištěn skutkový stav věci v rozsahu nezbytném pro řádné právní posouzení a spravedlivé rozhodnutí sporu (§ 2 a § 3 správního řádu), vyzval Navrhovatele i Instituci podle § 36 odst. 3 správního řádu k seznámení se s podklady rozhodnutí, a to v dostatečném předstihu před jeho vydáním tak, aby se účastníci řízení mohli k podkladům ještě případně vyjádřit. Rozsah podkladů shromážděných pro rozhodnutí a zákonnost postupu finančního arbitra dokládá spis vedený pro toto řízení.

Finanční arbitr následně ve věci samé v mezích své pravomoci a působnosti dané zákonem o finančním arbitrovi rozhodl dne 7. 8. 2018 Nálezem, tedy takovou formou rozhodnutí, kterou mu ukládá § 15 zákona o finančním arbitrovi. Vzhledem k povaze věci a její složitosti je finanční arbitr toho názoru, že v řízení postupoval bez průtahů a rozhodl v přiměřené lhůtě (§ 6 správního řádu, § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi). Finanční arbitr rozhodl Nálezem podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě, respektujíc

zásadu legitimního očekávání (§ 2 odst. 4 správního řádu), na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy.

Nález obsahuje jak výrokovou část, tak detailní odůvodnění a poučení účastníků řízení (§ 68 správního řádu). Odůvodnění Nálezu zachycuje veškeré úvahy finančního arbitra a provedené právní posouzení zjištěného skutkového stavu, včetně uvedení všech právních předpisů, které finanční arbitr aplikoval. Nález byl doručen účastníkům řízení do datových schránek, Navrhovateli dne 7. 8. 2018 a Instituci dne 8. 8. 2018.

Finanční arbitr po posouzení průběhu řízení a zhodnocení všech úkonů v řízení s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že nejsou splněny předpoklady k zahájení přezkumného řízení ve smyslu § 94 a násl. správního řádu.

Přestože pak správní řád neukládá finančnímu arbitrovi povinnost o takovém negativním posouzení Navrhovatele informovat, může tak učinit v rámci rozhodnutí o zamítnutí opožděných námitek, aby předešel nedorozumění na straně Navrhovatele, resp. případnému očekávání dalšího přípisu finančního arbitra. K tomuto srov. například Vedral, Správní řád komentář, 2. vydání, RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2012, str. 795, podle něhož není „vyloučeno, aby se odvolací správní orgán vypořádal s otázkou, zda jsou dány předpoklady pro přezkum rozhodnutí v přezkumném řízení v odůvodnění rozhodnutí o zamítnutí odvolání, takže by pak nebylo nutné vyřizovat nepřípustné nebo opožděné odvolání jako samostatný podnět samostatným dopisem. Stejně by bylo možné postupovat i v případě, kdy by shledal, že nejsou dány předpoklady pro obnovu řízení nebo pro vydání nového rozhodnutí ve věci“ nebo již výše citované rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2010, sp. zn. 4 As 25/2010.

Co do obnovy řízení, správní řád v § 100 odst. 1 písm. a) stanoví, že „[ř]ízení před správním orgánem ukončené pravomocným rozhodnutím ve věci se na žádost účastníka obnoví, jestliže vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými a pokud tyto skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování.“

Vzhledem k tomu, že Navrhovatel v Námitkách žádné nové skutečnosti nebo nové důkazy neuvádí (nepředkládá), předpoklady pro obnovu řízení nejsou v posuzovaném případě dány.

Pokud jde o možnost vydat nové rozhodnutí, podle § 101 správního řádu platí, že „[p]rovést nové řízení a vydat nové rozhodnutí ve věci lze tehdy, jestliže a) je to nezbytné při postupu podle § 41 odst. 6 věty druhé, b) novým rozhodnutím bude vyhověno žádosti, která byla pravomocně zamítnuta, c) nové rozhodnutí z vážných důvodů dodatečně stanoví nebo změní dobu platnosti nebo účinnosti rozhodnutí anebo lhůtu ke splnění povinnosti nebo dodatečně povolí plnění ve splátkách, popřípadě po částech; zkrácení doby platnosti nebo účinnosti rozhodnutí anebo lhůty ke splnění povinnosti je možné pouze tehdy, stanoví-li tuto možnost zákon, d) rozhodnutí ve věci bylo zrušeno jiným orgánem veřejné moci podle zvláštního zákona, nebo e) tak stanoví zvláštní zákon.“

Námitky Navrhovatele nezakládají předpoklady ani pro tento postup, protože Navrhovatel nepožádal ani o prominutí zmeškání lhůty k podání námitek ani posuzovaný případ nelze podřadit pod žádnou jinou možnost uvedenou v § 101 správního řádu.

3. Námitky Instituce

Námitky Instituce směřují proti výrokům II., III. a V. Nálezu.

Instituce odmítá závěr finančního arbitra o neurčitosti Pojistné smlouvy, resp. jejích ujednání o počátečních a správních nákladech a opakuje, že Navrhovatel byl o existenci počátečních a správních nákladů informován v čl. 1 bod 3 Doplňkových podmínek, který je podle Instituce

dostatečně určitý. Instituce dále opakuje, že součástí pojistného jsou přirozeně i náklady související s Pojistnou smlouvou, stanovené podle pojistně technických zásad takovým způsobem, aby jejich výše umožňovala Instituci splnit své závazky obsažené v Pojistné smlouvě, přičemž v době uzavření Pojistné smlouvy Instituci nevyplývala povinnost o těchto zásadách Navrhovatele informovat.

Podle ujednání čl. 2. 6 Doplňkových pojistných podmínek Instituce závazky spojené s Pojistnou smlouvou, tj. rizikové pojistné, počáteční, správní a jiné náklady, hradí pouze z kapitálové hodnoty s garantovanou technickou úrokovou mírou. V souladu s tímto ujednáním tak lze až zbývající část běžného pojistného považovat za část určenou ke klientem zvolené alokaci. Nikdy proto nemůže dojít k situaci, že by bylo pojistné alokováno jinak než podle pokynu klienta.

Pokud jde o běh promlčecí doby, Instituce nesouhlasí se závěrem finančního arbitra, že Navrhovatel získal vědomost o neplatnosti Pojistné smlouvy a vzniku bezdůvodného obohacení v pozdějším okamžiku než při uzavření Pojistné smlouvy, neboť Navrhovateli byly všechny skutečnosti, kterými nyní její neplatnost odůvodňuje, známy právě při sjednání smluvního vztahu. Argumentace Navrhovatele, stejně jako právní posouzení finančního arbitra, se opírá pouze o obsah smluvní dokumentace, přičemž není sporu o tom, že by ji Navrhovatel neobdržel.

Instituce pro případ, že finanční arbitr setrvá na právním posouzení Pojistné smlouvy jako absolutně neplatné, uzavírá, že se na úkor Navrhovatele co do účtovaných počátečních nákladů ve výši 39 057 Kč obohatil pojišťovací zprostředkovatel a nikoliv Instituce, neboť jemu Instituce tuto finanční částku vyplatila jako odměnu za sjednání Pojistné smlouvy.

4. Vyjádření Navrhovatele k Námitkám Instituce

Navrhovatel odmítá tvrzení Instituce, že byl o existenci počátečních a správních nákladů informován. Navrhovatel tvrdí, že celou část pojistného alokoval do kapitálové hodnoty s negarantovanou technickou úrokovou mírou, a proto nelze ujednání o počátečních a správních nákladech v případě Pojistné smlouvy uplatnit, neboť není žádná část pojistného, která by mohla být na náklady stržena. Podle Navrhovatele toho jednání Instituce, která i přes výhradní alokaci náklady strhávala, dokazuje rozpor mezi písemným obsahem Pojistné smlouvy a vůlí Instituce, Navrhovatel proto dovozuje, že Instituce Pojistnou smlouvu neuzavřela s vážnou vůlí (tedy že nikdy nezamýšlela poskytnout Navrhovateli pojistnou ochranu).

K běhu promlčecí doby, Navrhovatel namítá, že v průběhu trvání Pojistné smlouvy neměl potřebné informace k posouzení Pojistné smlouvy jako absolutně neplatné, když zejména nevěděl, že na úkor kapitálové hodnoty Instituce účtuje náklady a rizikové pojistné. Tuto skutečnost Navrhovatel zjistil až po konzultaci s odborníkem.

Navrhovatel odmítá, že by se na jeho úkor bezdůvodně obohatil pojišťovací zprostředkovatel a argumentuje, že s ním nikdy nevstoupil do smluvního vztahu a veškeré finanční plnění hradil pouze Instituci.

5. Řízení o námitkách

Zákon o finančním arbitrovi zaručuje podle § 16 odst. 1 stranám sporu právo podat proti nálezu finančního arbitra odůvodněné námitky, a to v zákonem stanovené lhůtě 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení nálezu; včasné podané námitky mají odkladný účinek. Podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje o námitkách rovněž finanční arbitr, který nález potvrdí nebo změní. Jelikož zákon o finančním arbitrovi upravuje náležitosti námitek a zásady řízení o námitkách pouze částečně, postupuje finanční arbitr podle těch ustanovení správního řádu, která upravují odvolání jako řádný opravný prostředek

a průběh odvolacího řízení (srov. § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81 a násl. a § 141 odst. 9 správního řádu).

Finanční arbitr posoudil Námitky Instituce jako přípustné, odůvodněné a včasné námitky ve smyslu § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81, 82 a 83 správního řádu.

Finanční arbitr nepovažuje za nutné znovu definovat a vykládat sporná ujednání Pojistné smlouvy tak, jak učinil v Nálezu ani vyjadřovat se k těm námitkám, které Instituce vznesla již v řízení před vydáním Nálezu a nedoložila je jinými podklady. Smyslem vypořádání tvrzení účastníků řízení a hodnocení podkladů v řízení před finančním arbitrem není, stejně jako v řízení soudním, podrobné vyvracení každého tvrzení účastníků a provádění každého předloženého či označeného podkladu. V tomto směru finanční arbitr odkazuje na závěry Ústavního soudu v rozhodnutí ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, že „[n]ení porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná“.

6.1. Neplatnost ujednání o nákladech a rizikovém pojistném

Vzhledem ke skutečnosti, že v Námitkách Instituce pouze opakuje argumenty, které již finanční arbitr vypořádal v Nálezu, finanční arbitr pouze ve stručnosti shrnuje, že počáteční a správní náklady, stejně jako rizikové pojistné, musí být upraveny takovým způsobem, ze kterého bude nepochybná jejich výše, např. jako 10 % ročního pojistného nebo formou konkrétního vzorce, na základě kterého by byla výše těchto nákladů určitelná atd.

V opačném případě, což je právě případ článků 1 bod 3.1, 3.2, 1.6 a 1.7 Doplnkových pojistných podmínek, které nedávají jakékoliv výkladové vodítko pro určení jejich faktické výše, nelze než taková smluvní ujednání považovat za neurčitá ve smyslu § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku, a tedy neplatná.

Finanční arbitr je přesvědčen, že odkazují-li ujednání Doplnkových pojistných podmínek na dokument (pojistně technické zásady) obsahující způsob výpočtu nákladů a rizikového pojistného, který je Navrhovatelem objektivně nepřístupný a se kterým Instituce Navrhovatele před uzavřením smlouvy neseznámila, jedná se o způsob ujednání nákladů a rizikového pojistného, který je neurčitý.

Finanční arbitr tak setrvává na závěru, že ujednání čl. 1 bodu 1.6, 1.7, 3.1 a 3.2 Doplnkových pojistných podmínek o strhávání rizikového pojistného, počátečních a správních nákladů jsou neurčitá a tudíž neplatná ve smyslu § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku.

6.2. Námitka promlčení a vydání bezdůvodného obohacení

Podle § 451 starého občanského zákoníku platí, „(1) Kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat. (2) Bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů.“

Podle § 457 starého občanského zákoníku platí, že „[j]e-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal.“

Finanční arbitr v Nálezu dovedl, že se Instituce na úkor Navrhovatele obohatila přijatým pojistným.

Finanční arbitr současně v Nálezu vypořádal námitku promlčení nároků Navrhovatele, kterou Instituce důvodně vznesla tak, že za mezní datum rozhodné pro promlčení stanovil den 10. 8. 2013, tj. tři roky před podáním návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem.

Finanční arbitr pak ze shromážděných podkladů zjistil Navrhovatelem uhrazené platby pojistného od 10. 8. 2013 do 7. 2. 2018. Pozdější platby Navrhovatel nedoložil, byť Pojistná smlouva trvala a byl to právě Navrhovatel, kdo byl v souladu s § 10 odst. 1 písm. d) zákona o finančním arbitrovi povinen tvrdit a dokládat úhradu dalších případných plateb pojistného.

Finanční arbitr proto v Nálezu konstatoval, že se Instituce obohatila na úkor Navrhovatele o částku 43.700 Kč, kterou je povinna vydat.

Jelikož podle 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitr vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy, vyzval finanční arbitr Instituci v průběhu řízení o námitkách, aby předložila aktualizovanou tabulku měsíčního rizikového pojistného a nákladů za dobu trvání Pojistné smlouvy a tabulku rozpadu lhůtního pojistného (na jednotlivá sjednaná pojištění). Z předložených pokladů finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel po dni 7. 2. 2018 uhradil do 8. 10. 2018 dalších 8 plateb pojistného ve výši 500 Kč. Po odečtení měsíčního pojistného na úrazové pojištění ve výši 200 Kč, k jehož řešení není finanční arbitr příslušný, tak finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel na základě neplatné Pojistné smlouvy uhradil ještě (nad rámec plateb zjištěných v Nálezu) částku ve výši 2.400 Kč.

S ohledem na tuto skutečnost, finanční arbitr mění svůj závěr z Nálezu ve smyslu, že Instituce je povinna vydat Navrhovateli bezdůvodné obohacení ve výši 46.100 Kč, které odpovídá nepromlčenému bezdůvodnému obohacení Instituce z přijatého pojistného zaplaceného Navrhovatelem Instituci na základě neplatné Pojistné smlouvy od 10. 8. 2013 (tj. tři roky před zahájením řízení před finančním arbitrem) do 8. 10. 2018 (poslední finančním arbitrem zjištěné platby pojistného).

Pokud jde o námitku Instituce co do počátku běhu subjektivní promlčecí doby, když tvrdí, že Navrhovatel věděl o důvodech neplatnosti již v době uzavření Pojistné smlouvy, protože v tomto okamžiku měl všechny informace, na základě kterých dovozuje neplatnost Pojistné smlouvy, odkazuje finanční arbitr na konstantní judikaturu Nejvyššího soudu, z níž vyplývá, že okamžik, ke kterému lze vztáhnout počátek subjektivní promlčecí doby práva na vydání bezdůvodného obohacení, se váže k prokazatelné, nikoliv předpokládané, vědomosti oprávněného o skutkových okolnostech, z nichž lze dovodit, že smlouva, podle které si strany plnily, je neplatná, a že na jeho úkor došlo k bezdůvodnému obohacení a kdo je získal (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2015, sp. zn. 28 Cdo 5129/2014). Skutečnost, že Navrhovatel disponoval v okamžiku uzavření Pojistné smlouvy všemi informacemi proto, aby dovedl, že Pojistná smlouva je neplatná, je pouhým předpokladem pro to, aby Navrhovatel takovou vědomost fakticky nabyl. Nedokazuje však, že tuto vědomost skutečně a prokazatelně nabyl. Finanční arbitr proto tuto námitku Instituce odmítá a setrvává na svých závěrech, které podrobně rozvedl v kapitole 5.5 Nálezu.

K námitce Instituce, že není pasivně legitimována k vydání bezdůvodného obohacení ve výši odpovídající počátečním nákladům, protože tuto částku Instituce vyplatila pojišťovacímu zprostředkovateli za sjednání Pojistné smlouvy, finanční arbitr odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 33 Odo 1615/2006: „*[j]iž v rozsudku ze dne 5. května 2005, sp. zn. 33 Odo 351/2004, Nejvyšší soud přijal závěr, že pouze účastníci neplatné smlouvy jsou věcně legitimováni k podání žaloby na vydání bezdůvodného obohacení podle ustanovení § 457 obč. zák., a to bez ohledu na skutečnost, zda v souvislosti s plněním z této smlouvy došlo k bezdůvodnému obohacení i na úkor někoho jiného. Věcná legitimace (ať už aktivní nebo pasivní) je tedy dána pouze na straně účastníků smlouvy.*“, který potvrzuje, že v případě rozhodování o vydání bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy je pasivně legitimovaným subjektem právě Instituce, jako smluvní strana.

7. K výrokům rozhodnutí o námitkách

Navrhovatel podal Námitky proti Nálezu po uplynutí lhůty pro podání námitek, proto finančnímu arbitrovi nezbylo než Námitky Navrhovatele podle § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 92 odst. 1 správního řádu jako opožděné zamítnout a současně prostřednictvím tohoto rozhodnutí informovat Navrhovatele o tom, že neshledal žádné předpoklady pro zahájení přezkumného řízení, obnovu řízení či vydání nového rozhodnutí.

Finanční arbitr dále neshledal, že by ve věci určení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení Navrhovateli rozhodl věcně nesprávně z důvodů namítaných Institucí, a setrvává tak na svém právním závěru, že Pojistná smlouva je neplatná a že Instituce je povinna vydat Navrhovateli bezdůvodné obohacení.

S ohledem na skutečnost, že Pojistná smlouva trvá a Navrhovatel hradí pravidelné platby pojistného, rozhodl finanční arbitr o změně výroku III. Nálezu tak, aby zohlednil i pozdější platby, kterými se Instituce na úkor Navrhovatele obohatila. Navrhovatel tak má nárok na vydání bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy ve výši 46.100 Kč odpovídající nepromlčenému pojistnému, které Navrhovatel uhradil do 8. 10. 2018.

Na základě výše uvedené skutečnosti rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výrocích tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*in případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabývá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách – pozn. finančního arbitra*).

Podle § 244 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce ■■■
Instituce – datová schránka zástupce ■■■

